

EDUCAȚIA MEDIATICĂ ȘI INFORMAȚIONALĂ – O NOUĂ PRIORITATE PROFESIONALĂ

MEDIA AND INFORMATION EDUCATION – A NEW PROFESSIONAL PRIORITY

*Natalia GHIMPU,
specialist principal,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova*

SUMMARY

Sec. Society XXI is one dominated by mass media, which has established itself as an essential component of the modern world and is permanently manifested as an active actor in the social game, shaping the other subsystems of society - political, economic, cultural, etc. The mass media in modern society is, in addition to a means of information, "a factor of education". Mass communication is part of the multiple dimensions of the socio-cultural context in which children grow and develop. They devote a lot of time to the consumption of media messages, especially audio-visual ones, which have numerous influences - immediate or latent, direct or indirect, predictable or unpredictable - on the development of their personality in the full process of formation. And the purpose of Public Libraries is to cultivate the critical thinking of our readers. Media education at the library, due to the fact that it is based on non-formal training and various fun teaching-learning methods, gathers more and more users around it.

Keywords: *non-formal education, personal development, Media and Information Education, library, andragogics.*

Importanța personalităților în evoluția evenimentelor

Creșterea profesională este un proces continuu, în rezultatul căruia apar specialiști-experti cu cunoștințe cerute de secolul al XXI-lea. Dezvoltarea personală este și prestigiul social indiferent ce scop se urmărește: carieră, educație, viață socială, viață personală etc.

Pentru dezvoltarea adulților este folosit termenul „Andragogie”, care este format din cuvintele grecești ἀνδρ- (andros) – înseamnă „bărbat/om”, și γωγός (gogos) – înseamnă conduc. Termenului de „Andragogie” are explicația și de - „un set de îndrumări”, „o teorie a educației și formării adulților”, „arta și știința de a-i ajuta pe adulți să învețe”, „educație continuă”, „educație permanentă” etc. unde se aplică anumite metode și principii specifice adulților.

M. Nyls a publicat lucrarea sa „Elevul adult este uitat-aruncat” unde a adus următoarele dovezi că:

- adultul se maturizează și tinde de a lua de sine stătător decizii.
- experiența personală este percepută ca sursă principală de acumulare a cunoștințelor.
- pentru adult principalul este scopul instruirii.

În 1976, la conferința generală a UNESCO, educația adulților a fost definită ca „un ansamblu de procese educative organizate, prelungind educația inițială, prin care toate persoanele considerate adulte într-o societate sau în cultura din care aparțin își pot dezvolta aptitudinile lor, își îmbogățesc cunoștințele, își ameliorează calificarea tehnică sau profesională, își reorganizează aptitudinile și comportamentele într-o dublă perspectivă, prin dezvoltare personală integrală și prin participarea la dezvoltarea socială, economică și culturală echilibrată și independentă”.

Andragogia și învățarea pe tot parcursul vieții poate fi:

- Intenționată (direcționată din exterior (educarea adulților și Auto direcționată (autodidactic)
- Neintenționată (planificată dar nu ca obiectiv principal (călătoria), din întâmplare (accidental)
- Prinsă în rutină (îmbătrânire)

Ce-i face pe bibliotecari să învețe?

Adulții/bibliotecari apelează la dezvoltare profesională, pentru a căpăta cunoștințe și deprinderi noi la anumite necesități profesionale sau personale. Cel mai important este o orientare spre sarcini concrete în dependență directă de împrejurările provocate cum este motivația și automotivația. Educația continuă de-a lungul întregii vieții (formală și non formală), se învață în sensul perfecționării necesităților/cerințelor de informație (profesională sau adiacentă).

Conform recomandărilor lui (Maubent, 2004) se cunosc patru „curente fondatoare” în andragogie:

- cel comportamentalist al metodelor de control al progresului;
- cel umanist și personalist (formator-format);
- curentul analitic (analiza socială);
- cel constructivist (învățarea continua).

C. Rogers recomandă confruntarea adultului (în cazul nostru, al bibliotecarului) cu cerințele profesionale, cu situațiile de viață, cu problemele sociale etc. În felul acesta, adultul/bibliotecar se detașează de partea teoretică din prima etapă a formării (instituțiile de învățământ) și se reorientează către o societate cu o conștiință critică și o atitudine democratică, de a construi un alt fel de context educativ/cultural. Pentru a-și atinge scopul de instruire adultul/bibliotecar își înserează câteva obiectivele prioritare:

- îmbinarea proceselor, conținuturilor, metodelor de formare a educației inițiale (căpătarea de aptitudini, cunoștințe, noi orientări etc.).
- este o parte componentă integrată într-o inițiativă internațională.
- restructurarea proceselor educative existente.
- accesibilitatea, dezvoltarea de competențe, să accepte toate metodele și formele de dezvoltare a personalității.

Profesia de bibliotecar necesită perfecționare și îmbogățirea cunoștințelor de bază prin instruire formale și non formale. Instruirile formale (o dată la cinci ani) care au loc la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea Jurnalism și Științe ale Comunicării, specialitatea - 0322.1 Biblioteconomie, Asistență Informațională și Arhivistică (numărul total de credite de studiu - 180). Instruirile sunt necesare pentru bibliotecari ca să susțină o categorie de calificare mai mare (superioară, categoria 1, 2, 3) pentru a fi mai buni specialiști, pen-

tru posibilitatea de a ocupa o funcție mai mare și, desigur, pentru a fi mai bine remunerați.

Instruirile non formale sunt complementare și dezvoltă anumite competențe. Ministerul Culturii oferă posibilitatea de a căpăta cunoștințe performante și confirmă aceasta prin cadrul normativ bine determinat cu responsabilități bine configurate, care sunt:

- Legea cu privire bibliotecii. Proiectul HG cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 160/2017 cu privire la bibliotecii (<https://particip.gov.md/ro/document/stages/proiectul-hg-cu-privire-la-aprobarea-proiectului-de-lege-pentru-modificarea-legii-nr-1602017-cu-privire-la-bibliotecii/10490>)
- Regulamentul de organizare și funcționare al Consiliului Biblioteconomic Național, aprobat prin Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr. 214 din 2 martie 2021, care funcționează în temeiul Legii nr.160/2017 cu privire la bibliotecii <https://cbn.mecc.gov.md/ro/content/prezentare-general%C4%83>
- Componenta Comisiei „Formare profesională continuă” - <https://cbn.mecc.gov.md/ro/content/formarea-profesional%C4%83-continuu%C4%83>
- Regulamentului privind activitatea metodologică în cadrul Sistemului național de bibliotecii aprobat de Ministerul Culturii al Republicii Moldova, ordin nr. OMC132/2022 din 14.07.2022
- Centrele biblioteconomice, în funcție de apartenența tipologică, sunt categorisite după cum urmează:
  - ✓ Centrele biblioteconomice naționale (Biblioteca Națională a Republicii Moldova și Biblioteca Națională pentru copii „Ion Creangă”)
  - ✓ Centrele biblioteconomice departamentale (bibliotecile universitare)
  - ✓ Centre biblioteconomice teritoriale, statut pe care îl dețin bibliotecile publice municipale și raionale
- Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Regulamentul de Organizare și Funcționare a Instituției Publice Biblioteca Națională a Republicii Moldova aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, martie 2021
- Statutul Instituției Publice Biblioteca Națională a Republicii Moldova aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, martie 2021 etc.

Care este motivația pentru bibliotecari să se implice în educația continuă non formală?

- ✓ necesitatea de a participa la dezvoltarea socială, de a încheia parteneriate ;
- ✓ perfecționarea profesională;
- ✓ dorința de a deveni multilateral dezvoltată;
- ✓ argumentarea calificării, de a desfășura servicii/activități necesare comunității;
- ✓ augmentarea unor așteptări și cerințe sociale formulate de superiori ierarhici, asociații profesionale etc.;
- ✓ dorința de a-și lărgi cunoștințele personale, de a răspunde provocărilor.

Un nou domeniu de instruire pentru bibliotecari – Educația Mediatică și Informațională.

Printre educația non formală a bibliotecarilor este foarte inovativă și necesară Educația Mediatică și Informațională (EMI), care este un domeniu separat și nou al biblioteconomiei. Instruirile non formale pentru bibliotecari au fost organizate în cadrul

proiectului „Consolidarea presei independente și a Educației Mediatică în Republica Moldova” coordonat de IREX Europe Franța și au avut o durată de șapte ani. Actualul flux enorm informațional-media impune oricărei persoane necesitatea de a avea competențe specifice pentru a se orienta, și percepe știrile. Astfel, obiectivele inițiativei EMI au cuprins dezvoltarea gândirii analitice și critice precum și dezvoltarea simțului responsabilității social și civic. Motto-ul „Citește, analizează, gândește critic” a ghidat și motivat bibliotecarii la implicare activă. Agenda de instruire mediatică a bibliotecarilor a fost bine structurată în sesiuni tematice. Caracterul preponderent practic al instruirilor a sporit eficiența învățării interactive. Cunoașterea mijloacelor și funcțiilor mass-media a constituit de fapt ABC-ul media. Principiile corectitudinii și factorii comunicării media sunt un subiect pentru bibliotecari pe cât de nou, pe atât de captivant. Ca suport editorial autohton au fost elaborate – „Manualul de educație Mediatică și Informațională pentru bibliotecari și publicul larg digital (<https://biblioemi.abrm.md/>)”.

Domeniul de Educație Mediatică și Informațională (EMI) devine și mai accesibil pentru bibliotecari și publicul larg, prin intermediul primului manual online elaborat în cadrul programului „Consolidarea Presei Independente și a Educației Mediatică în Moldova”, în parteneriat cu Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova (ABRM) și Ministerul Educației, Culturii și Cercetării din Republica Moldova, fiind susținut financiar de Biroul pentru Democrație, Drepturile Omului și Muncii al Departamentului de Stat American.

Manualul este structurat în 8 module, a câte 5 teme fiecare, propunându-i cititorului 200 de sarcini și contexte de învățare sau exersare.

- ✓ Oceanul informațional și consumatorul de media avizat
- ✓ Mass-Media în societatea contemporană
- ✓ Cultura informațională
- ✓ Manipularea prin media
- ✓ Siguranța online
- ✓ Noile media și noul sistem de competențe media în secolul al XXI-lea
- ✓ Etica în jurnalism
- ✓ Rolul media în promovarea cetățeniei active.

Manualul este disponibil în două versiuni: în limba română și rusă. Concepția manualului respectă cadrul european de formare a competenței de educație media, fiind proiectată, la nivelul fiecărei teme, în 5 etape/pași și este orientat spre dezvoltarea gândirii critice. Pentru fiecare dintre cele 40 de teme dezvoltate sunt elaborate Fișe „Strategia de organizare”. Aceasta include, într-o manieră sintetică, valorile dominante, obiectivele de formare, durata estimativă, resursele procedurale, resursele materiale și conceptele-cheie.

La elaborarea manualului respective s-au implicat o echipă de autori precum – 1. Natalia Grîu – ex-secretar de stat (Ministerul Educației, Culturii și Cercetării) care l-a conceput și l-a structurat în baza curriculumului de Educație Mediatică Informațională, 2. Daniela Galai-Coadă - ex-Director IREX Europe/Moldova care a coordonat suportul logistic, 3. Oxana Iuteș, vicedirector la Internews în Republica Moldova, 4. Viorica Palamarciuc – responsabilă de revizuirea conceptului general IREX Europe, Franța și 5. Flora Graioni – responsabilă de conceptul general al manualului și al conținutului, care actualmente este directoarea adjunctă a IREX Europe, Franța. Complexitatea temelor și subtemelor pre-

cum – inițierea în structura știrii, evaluarea corectă a știrilor, analiza impactului știrilor false, fenomenul manipulării și dezinformării, cetățenie digitală, securitatea în spațiul on line etc. sunt actuale în spațiul Republicii Moldova ținând cont de situația activității sociale existente. Accesul cetățenilor la informații și știri veridice, de calitate sunt prioritare în consolidarea democrației, în promovarea valorilor democratice în statul de drept.

Cursurile de formare de formatori IREX Europe au fost organizate anual pentru bibliotecarii din Sistemul Național de Biblioteci din Republica Moldova. Bibliotecarii, în rol de formatori ai opiniei publice locale, dețin potențial intelectual și sunt mereu cointeresați de creșterea profesională. Ei au fost selectați pentru a învăța și promova în comunități educația mediatică – un deziderat al timpului. În rezultatul instruirii non formale în EMI bibliotecarii au confirmat faptul că esențial și-au îmbunătățit misiunea de consumatori, educatori și creatori de produse media de calitate. După modulele învățate bibliotecarii apar ca formatori și sunt determinați de a acționa în localitățile natale ca ambasadori ai conceptului în devenire „jurnalismul civic”.

Inițiativa Educației Mediatică și Informaționale a propus activități de dezvoltare a competențelor de educație media pentru că orice cetățean are nevoie de cultură și educație media. EMI și-a propus să dezvolte abilitățile de analiză și gândire critică la bibliotecari față de mesajele transmise de media, capacitatea de a depista o informație veridică sau manipuloare, de a lua decizii și de a acționa în cunoștință de cauză. EMI reprezintă un obiectiv strategic important menit să contribuie la formarea unor consumatori de media avizați și responsabili. S-au organizat activități de formare de formatori de către IREX Europe cu specialiști din străinătate (Franța, Ucraina) și desigur specialiști din Republica Moldova, experți în mass media. Circa 160 de bibliotecari au primit Certificate de absolvire a cursului, iar 12 bibliotecare au obținut calificarea de formatori cu competențe avansate în EMI. La rândul lor, ei au diseminat cunoștințele acumulate altor peste 400 de colegi bibliotecari din întreaga țară. În 40 de biblioteci au fost amenajate zone speciale „Ungherașe Media”, care le-au facilitat bibliotecarilor procesul de diseminare a cunoștințelor și cu alte grupuri țintă din localități: elevi, tineri, adulți, seniori și reprezentanți ai APL-ului.

Societatea sec. XXI este una dominată de mass-media, care s-a impus ca o componentă esențială a lumii moderne și se manifestă permanent ca un actor activ al jocului social, modelând celelalte subsisteme ale societății – politic, economic, cultural etc. Mass-media în societatea modernă este, pe lângă mijloc de informare „un factor al educației”. Comunicarea de masă face parte din multiplele dimensiuni ale contextului socio-cultural în care cresc și se dezvoltă copiii. Aceștia dedică foarte mult timp consumului de mesaje mediatică, în special audio-vizuale, care au numeroase influențe – imediate sau latente, directe sau indirecte, previzibile sau imprevizibile asupra dezvoltării personalității lor în plin proces de formare. Iar scopul Bibliotecilor Publice este cultivarea gândirii critice a cititorilor noștri. Educația mediatică de la bibliotecă, datorită faptului că se bazează pe instruirea non-formală și diferite metode distractive de predare-învățare, adună în jurul său tot mai mulți utilizatori.

BIBLIOGRAFIE:

1. BOCOȘ, M. Instruirea interactivă. Repere pentru reflecție și acțiune. – Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară – Clujeană, 2002. – 245 p.
2. ISAC, Ștefania Aplicarea principiilor andragogice de învățare în procesul de formare profesională a specialiștilor // Valorile moral-spirituale ale educației. - P. 67-71.
3. NECULAU, A. Educația adulților. – Iași: Polirom, 2004. – 189 p.
4. PATRAȘCU, D. Tehnologiile educaționale. – Chișinău, 2005. – 345 p.
5. PATRAȘCU, Dumitru, Gaștea, Ruslan. Fantasma mentalității : Istorie, Sociologie, Psihologie, Pedagogie, Andragogie, Management : (Abordare teoretică, metodologică, instrumentală și tehnologică). – Chișinău, 2011. – 327 p. ISBN 978-9975-53-009-5.
6. PEDAGOGIE versus Andragogie [on line]. – Mod de acces: <https://biblioteca.regielive.ro/referate/psihopedagogie/pedagogie-versus-andragogie-216031.html> (Accesat 19.05.2023).
7. POPESCU, T. Educația adulților. – București: E.D.P., 1974. – 178 p.
8. POSTĂN, Liliana. Motivația învățării pe parcursul vieții : perspectivă andragogică // Studia Universitatis : Seria Științe ale educației. – 2007. – Nr 5. – P. 269-272.
9. ВАСИЛЬКОВА Т. А. Основы андрагогики. Кнорис. – Москва, 2013. – 217 с.
10. ПОПОВ П. Деловая игра – Активная форма обучения и повышения квалификации кадров. – Москва. Мысль. 1987. – 341 с.